

Briuselis, 2020 m. birželio 23 d.
REV3. Ši pranešimo redakcija pakeičia
2019 m. lapkričio 22 d. pranešimą
(REV2)

PRANEŠIMAS SUINTERESUOTIESIEMS SUBJEKTAMS

JUNGTINĖS KARALYSTĖS IŠSTOJIMAS IR ES AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ SRITIES TAISYKLĖS

2020 m. vasario 1 d. Jungtinė Karalystė išstojo iš Europos Sąjungos ir tapo trečiąja šalimi¹. Susitarime dėl išstojimo² nustatytas pereinamasis laikotarpis, kuris baigiasi 2020 m. gruodžio 31 d.³ Iki tos dienos Jungtinei Karalystei ir jos teritorijoje taikoma visa ES teisė⁴.

Pereinamuoju laikotarpiu Europos Sąjunga ir Jungtinė Karalystė derės dėl susitarimo dėl naujos partnerystės, kuriuo visų pirma numatoma laisvosios prekybos erdvė. Tačiau neaišku, ar pereinamojo laikotarpio pasibaigimo momentu toks susitarimas bus sudarytas ir įsigalios. Bet kuriuo atveju tokiu susitarimu būtų sukurti santykiai, kurie, kiek tai susiję su patekimo į rinką sąlygomis, labai skirtųsi nuo Jungtinės Karalystės dalyvavimo vidaus rinkoje⁵, ES muitų sąjungoje ir PVM bei akcizų srityje.

Be to, pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinė Karalystė taps trečiąja šalimi ES teisės įgyvendinimo ir taikymo ES valstybėse narėse srityje.

Todėl visiems suinteresuotiesiems subjektams, ypač ekonominės veiklos vykdytojams, primenama apie teisinę padėtį, kuri susiklostys pasibaigus pereinamajam laikotarpiui (A dalis). Šiame pranešime taip pat paaiškinamos tam tikros atitinkamos Susitarimo dėl išstojimo nuostatos dėl atsiskyrimo (B dalis).

¹ Trečioji šalis – tai šalis, kuri nėra Europos Sąjungos valstybė narė.

² Susitarimas dėl Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės išstojimo iš Europos Sąjungos ir Europos atominės energijos bendrijos (OL L 29, 2020 1 31, p. 7) (toliau – Susitarimas dėl išstojimo).

³ Iki 2020 m. liepos 1 d. pereinamasis laikotarpis gali būti vieną kartą pratęstas ne ilgiau kaip 1 arba 2 metams (Susitarimo dėl išstojimo 132 straipsnio 1 dalis). Kol kas Jungtinės Karalystės vyriausybė yra atmetusi galimybę pratęsti tą laikotarpį.

⁴ Išskyrus tam tikras Susitarimo dėl išstojimo 127 straipsnyje nustatytas išimtis, kurių nė viena nėra aktuali šiam pranešimui.

⁵ Visų pirma, laisvosios prekybos susitarime nenumatomos tokios vidaus rinkos (prekių ir paslaugų srities) sampratos, kaip abipusis pripažinimas, kilmės šalies principas ir suderinimas. Laisvosios prekybos susitarimu taip pat nepanaikinami muitinės formalumai ir tikrinimas, be kita ko, susiję su prekių kilme ir jų sąnaudomis, taip pat importo ir eksporto draudimai ir apribojimai.

Rekomendacijos suinteresuotiesiems subjektams

Suinteresuotiesiems subjektams visų pirma rekomenduojama remiantis šiuo pranešimu įvertinti pereinamojo laikotarpio pabaigos pasekmes.

Pastaba

Šiame pranešime neaptariamos:

- ES taisyklės dėl kitų intelektinės nuosavybės teisių;
- ES taisyklės dėl intelektinės nuosavybės teisių pasibaigimo;
- ES taisyklės dėl muitinės atliekamo intelektinės nuosavybės teisių užtikrinimo;
- ES taisyklės dėl audiovizualinių ir žiniasklaidos paslaugų;
- ES taisyklės dėl geografinio blokavimo;
- ES taisyklės dėl elektroninės prekybos ir tinklo neutralumo.

Šie aspektai aptariami šiuo metu rengiamuose arba jau paskelbtuose kituose pranešimuose⁶.

A. TEISINĖ PADĖTIS, KURI SUSIKLOSTYS PASIBAIGUS PEREINAMAJAM LAIKOTARPIUI

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinei Karalystei nebebus taikomos autorių teisių ir gretutinių teisių srities ES taisyklės. Pagrindinės to pasekmės nurodomos toliau.

1. BENDRO POBŪDŽIO PASEKMĖS. PAGRINDINIŲ DAUGIAŠALIŲ TARPTAUTINIŲ AUTORIŲ TEISIŲ SUSITARIMŲ TAIKYMAS ES IR JUNGTINĖS KARALYSTĖS RYŠIAMS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ SRITYJE

Jungtinė Karalystė ir Europos Sąjunga yra daugelio pagrindinių daugiašalių tarptautinių autorių teisių susitarimų, kaip antai Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos (PINO) autorių teisių sutarties, PINO atlikimų ir fonogramų sutarties⁷ ir Sutarties dėl intelektinės nuosavybės teisių aspektų, susijusių su prekyba (TRIPS susitarimas), susitariančiosios šalys^{8 9}.

⁶ https://ec.europa.eu/info/european-union-and-united-kingdom-forging-new-partnership/future-partnership/preparing-end-transition-period_lt

⁷ <http://www.wipo.int/treaties/en/>

⁸ https://www.wto.org/english/tratop_e/trips_e/trips_e.htm

⁹ Be to, Jungtinė Karalystė yra Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinių apsaugos šalis, o Europos Sąjunga – ne. Tačiau pagal PINO autorių teisių sutarties 1 straipsnio 4 dalį Europos Sąjunga privalo taikyti Berno konvencijos 1–21 straipsnius ir priedą.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui, atsižvelgiant į pagal šiuos daugiašalius tarptautinius susitarimus priimtus įsipareigojimus, ypač į „nacionalinio režimo“ ir „didžiausio palankumo statuso“ principų taikymą piliečiams ir juridiniams asmenims, atitinkantiems kriterijus, pagal kuriuos jie gali gauti TRIPS susitarime numatytą apsaugą, šie daugiašaliai tarptautiniai susitarimai bus taikomi ES ir Jungtinės Karalystės ryšiams autorių teisių ir gretutinių teisių srityje tokiais klausimais:

- autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga (pvz., autoriams suteikiamų išimtinų atgaminimo, platinimo, nuomos, viešo perdavimo ir viešo paskelbimo teisių apsauga; taip pat, jei taikytina, gretutinių teisių turėtojams, kaip antai fonogramų gamintojams, atlikėjams ir transliuotojams, suteikiamų tokių teisių apsauga);
- autorių teisių ir tam tikrų gretutinių teisių apsaugos galiojimo terminas;
- įsipareigojimai, susiję su technologinėmis apsaugos priemonėmis ir informacija apie teisių administravimą;
- duomenų bazės, išskyrus toliau nurodytus atvejus;
- kompiuterių programos;
- puslaidininkinių gaminių topografijos;
- autorių teisių (kaip vienos iš intelektinės nuosavybės teisių pagal TRIPS susitarimo trečią dalį) užtikrinimas, įskaitant pasienio priemones.

Derėtų atkreipti dėmesį, kad minėtais daugiašaliais tarptautiniais susitarimais nenumatoma tokios pat rūšies ar lygio apsauga, susijusi su tam tikromis teisėmis ir, jei taikytina, šioms teisėms taikomomis išimtimis ar apribojimais, kokia šiuo metu nustatyta ES autorių teisių ir gretutinių teisių srityje taisyklėse. Be to, ES autorių teisių ir gretutinių teisių srityje taisyklėse numatytos šiuose daugiašaliuose tarptautiniuose susitarimuose atitikmenų neturinčios tam tikro pobūdžio *lex specialis* nuostatos arba ypatingos tarpvalstybinės priemonės, kuriomis teisių turėtojai arba naudotojai gali pasinaudoti vidaus rinkoje ir (arba) teisių administravimo srityje.

2. KONKREČIOS PASEKMĖS AUTORIŲ TEISIŲ IR GRETUTINIŲ TEISIŲ SRITYJE

Be to, pereinamojo laikotarpio pabaigos pasekmės autorių teisių ir gretutinių teisių srityje visų pirma bus tokios, kaip nurodyta toliau.

2.1. Transliuotojai

Direktyvoje 93/83/EEB dėl tam tikrų autorių teisių ir gretutinių teisių taisyklių, taikomų palydoviniam transliavimui ir kabeliniam perdavimui, koordinavimo¹⁰ numatyta, *inter alia*, kad viešas perdavimas per palydovą

¹⁰ 1993 m. rugsėjo 27 d. Tarybos direktyva 93/83/EEB dėl tam tikrų autorių teisių ir gretutinių teisių taisyklių, taikomų palydoviniam transliavimui ir kabeliniam perdavimui, koordinavimo (OL L 248, 1993 10 6, p. 15).

vyksta tik valstybėje narėje, kurioje įvedami transliavimo signalai, taigi nustatoma su autorių teisėmis susijusių veiksmų vieta, pagal kurią išduodamos licencijos. Todėl norėdami transliuoti kūrinį ar kitą objektą transliuotojai turi gauti leidimą naudotis autorių teisių saugomais kūriniais tik toje valstybėje narėje, kurioje įvestas signalas.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinės Karalystės transliuotojai teikdami tarpvalstybines palydovinio transliavimo paslaugas ES vartotojams nebegalės naudotis direktyvoje nustatytu mechanizmu ir turės gauti leidimą naudotis autorių teisių saugomais kūriniais visose valstybėse narėse, kuriose veikia signalas. Atitinkamai Europos Sąjungos transliuotojai teikdami tarpvalstybines palydovinio transliavimo paslaugas Jungtinės Karalystės vartotojams nebegalės naudotis ES teisės nustatytu mechanizmu ir norėdami teikti transliavimo paslaugas Jungtinėje Karalystėje jie gali turėti užtikrinti, kad visi susiję teisių turėtojai duotų leidimą naudotis autorių teisių saugomais kūriniais.

2.2. Kolektyvinis teisių administravimas (teisė naudoti muzikos kūrinius internete)

Direktyvos 2014/26/ES dėl kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo ir daugiateritorių licencijų naudoti muzikos kūrinius internete teikimo vidaus rinkoje¹¹ 30 straipsniu kolektyvinio administravimo organizacija įpareigojama tam tikrais atvejais atstovauti kitai kolektyvinio administravimo organizacijai teikiant daugiateritorės licencijas (dėl teisės naudoti muzikos kūrinius internete).

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui teikiant daugiateritorės licencijas ES kolektyvinio administravimo organizacijos nebebus įpareigos atstovauti Jungtinėje Karalystėje įsisteigusioms kolektyvinio administravimo organizacijoms pagal Direktyvos 2014/26/ES 30 straipsnį ir atvirkščiai.

2.3. Nenustatytų autorių teisių kūriniai

Tam tikros Europos Sąjungos kultūros institucijos gali pasinaudoti Direktyvoje 2012/28/ES dėl tam tikro leistino nenustatytų autorių teisių kūrinių naudojimo¹² numatyta tarpusavio pripažinimo sistema. Naudodamosi šia sistema jos gali skaitmeninti kūrinius ir skelbti juos internete visose valstybėse narėse, jei vienoje valstybėje narėje kūrinys pripažįstamas nenustatytų autorių teisių kūrinium.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui tarp Jungtinės Karalystės ir Europos Sąjungos nebebus taikomas Direktyvoje 2012/28/ES numatytas tarpusavio pripažinimo mechanizmas. Todėl iki pereinamojo laikotarpio pabaigos Jungtinėje Karalystėje pripažinti nenustatytų autorių teisių kūriniai nebebus pagal Direktyvą 2012/28/ES pripažįstami Europos Sąjungoje, taip pat tokia

¹¹ 2014 m. vasario 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2014/26/ES dėl kolektyvinio autorių teisių ir gretutinių teisių administravimo ir daugiateritorių licencijų naudoti muzikos kūrinius internete teikimo vidaus rinkoje (OL L 84, 2014 3 20, p. 72).

¹² 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/28/ES dėl tam tikro leistino nenustatytų autorių teisių kūrinių naudojimo (OL L 299, 2012 10 27, p. 5).

pati tvarka bus taikoma ir Europos Sąjungoje pripažintiems nenustatytų autorių teisių kūriniams, nes Direktyvoje 2012/28/ES numatyta tarpusavio pripažinimo sistema nebegalios Jungtinėje Karalystėje. Taigi tai reiškia, kad Europos Sąjungos kultūros institucijos nebegalės naudoti Jungtinėje Karalystėje pripažintų nenustatytų autorių teisių kūrinių, kuriuos buvo leidžiama naudoti pagal direktyvą, ypač skelbti jų internete, ir atvirkščiai.

2.4. Galimybės susipažinti su paskelbtais kūriniais sudarymas akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims

Direktyvoje (ES) 2017/1564 dėl aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus¹³ numatoma taikyti privalomą išimtį aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų ir įgaliotųjų subjektų, veikiančių tu asmenų vardu, labai. Be to, direktyvoje numatyta, kad tokie įgaliotieji subjektai gali naudotis naudos gavėjui ar kitam kitose valstybėse narėse įsisteigusiam įgaliotajam subjektui taikoma išimtimi, taip pat kad naudos gavėjai ir įgaliotieji subjektai gali susipažinti su bet kurioje valstybėje narėje įsisteigusio įgaliotojo subjekto pagamintomis prieinamos formos kopijomis.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui naudos gavėjai ir įgaliotieji subjektai Jungtinėje Karalystėje nebegalės pagal Direktyvoje (ES) 2017/1564 numatytą sistemą gauti prieinamos formos kopijų iš Europos Sąjungoje įsisteigusių įgaliotųjų subjektų. Ir atvirkščiai – Europos Sąjungoje įsisteigę naudos gavėjai ir įgaliotieji subjektai taip pat negalės gauti prieinamos formos kopijų iš Jungtinėje Karalystėje įsisteigusių įgaliotųjų subjektų.

Europos Sąjungos ir trečiųjų šalių, ratifikavusių Marakešo sutartį¹⁴, keitimasis prieinamos formos kopijomis reglamentuojamas Reglamentu (ES) 2017/1563¹⁵ dėl Sąjungos ir trečiųjų šalių tarpvalstybinio keitimosi autorių ir gretutinių teisių saugomų tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai. Šiomis aplinkybėmis svarbu paminėti, kad šiuo metu Jungtinė Karalystė nėra Marakešo sutarties šalis.

¹³ 2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1564 dėl aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai leidžiamų tam tikrų būdų naudoti tam tikrus autorių teisių ir gretutinių teisių saugomus kūrinius ir kitus objektus (OL L 242, 2017 9 20, p. 6).

¹⁴ Marakešo sutartis dėl geresnių sąlygų susipažinti su paskelbtais kūriniais sudarymo akliems, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turintiems asmenims.

¹⁵ 2017 m. rugsėjo 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1563 dėl Sąjungos ir trečiųjų šalių tarpvalstybinio keitimosi autorių ir gretutinių teisių saugomų tam tikrų kūrinių ir kitų objektų prieinamos formos kopijomis aklų, regos sutrikimų ar kitą spausdinto teksto skaitymo negalią turinčių asmenų labai (OL L 242, 2017 9 20, p. 1).

2.5. Internetinių turinio paslaugų perkeliamumas

Pagal Reglamentą (ES) 2017/1128 dėl internetinių turinio paslaugų tarpvalstybinio perkeliamumo vidaus rinkoje¹⁶ laikoma, kad internetinė turinio paslauga abonentui, laikinai esančiam valstybėje narėje, teikiama ir abonentas turi prieigą prie tos paslaugos ir ją naudojami tik savo gyvenamosios vietos valstybėje narėje.

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinėje Karalystėje gyvenantys asmenys keliaudami į Europos Sąjungos šalis nebegalės naudotis savo abonentinėmis skaitmeninio turinio paslaugomis, o Jungtinėje Karalystėje įsisteigęs internetinių turinio paslaugų teikėjas turės atitikti atitinkamos ES valstybės narės ar valstybių narių, kuriose jis nori teikti paslaugas savo abonentams, reikalavimus – be kita ko, jis privalės gauti visus susijusius tos (tų) valstybės (-ių) narės (-ių) leidimus naudotis autorių teisių saugomais kūriniais.

2.6. *Sui generis* duomenų bazės sudarytojo teisė

Direktyvos 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos¹⁷ 7 straipsnyje numatyta tam tikromis sąlygomis suteikti apsaugą ES valstybėse narėse įsisteigusiems duomenų bazių sudarytojams („*sui generis* duomenų bazės sudarytojo teisė“). Direktyvos 96/9/EB 11 straipsniu numatoma, kad apsaugą, suteikiamą pagal *sui generis* teisę, gali gauti tik duomenų bazių sudarytojai (arba teisių savininkai), kurie yra ES valstybės narės piliečiai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Europos Sąjungos teritorijoje arba kurie yra bendrovės ir (arba) įmonės, įkurtos pagal ES valstybės narės teisę (turinčios savo registruotą buveinę, centrinę administraciją arba pagrindinę verslo vietą Europos Sąjungos teritorijoje).

Pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Jungtinės Karalystės piliečiai (nebent jų nuolatinė gyvenamoji vieta yra Europos Sąjungoje) ir bendrovės ir (arba) įmonės, įkurtos pagal Jungtinės Karalystės teisę, neteks teisės įgyti *sui generis* duomenų bazės sudarytojo teisės Europos Sąjungos duomenų bazių atžvilgiu¹⁸. Ir atvirkščiai – ES valstybių narių piliečiai ir bendrovės ir (arba) įmonės pagal ES teisę neturės teisės įgyti *sui generis* duomenų bazės sudarytojo teisės Jungtinės Karalystės duomenų bazių atžvilgiu.

B. ATITINKAMOS SUSITARIMO DĖL IŠSTOJIMO NUOSTATOS DĖL ATSISKYRIMO

Susitarimo dėl išstojimo 58 straipsnyje numatyta tolesnė esamų *sui generis* duomenų bazių teisių apsauga Jungtinėje Karalystėje ir Europos Sąjungoje pasibaigus pereinamajam laikotarpiui.

¹⁶ 2017 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2017/1128 dėl internetinių turinio paslaugų tarpvalstybinio perkeliamumo vidaus rinkoje (OL L 168, 2017 6 30, p. 1).

¹⁷ 1996 m. kovo 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 96/9/EB dėl duomenų bazių teisinės apsaugos (OL L 77, 1996 3 27, p. 20).

¹⁸ Dėl duomenų bazių, apsaugotų iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, žr. šio pranešimo B dalį.

1. TOLESNĖ *SUI GENERIS* DUOMENŲ BAZIŲ TEISIŲ APSAUGA JUNG TINĖJE KARALYSTĖJE

Susitarimo dėl išsto jimo 58 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad su Jungtinėje Karalystėje esančia duomenų baze susijusios teisės pagal Direktyvos 96/9/EB 7 straipsnį, atsiradusios iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, turėtojas tos duomenų bazės atžvilgiu Jungtinėje Karalystėje turi išlaikyti galimą įgyvendinti intelektinės nuosavybės teisę pagal Jungtinės Karalystės teisę, kuri jam suteikia tokio paties masto apsaugą kaip Direktyvoje 96/9/EB numatyta apsauga, jei tos teisės turėtojas ir toliau atitinka tos direktyvos 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Tos teisės apsaugos laikotarpis pagal Jungtinės Karalystės teisę turi būti bent tos pačios trukmės kaip likęs apsaugos laikotarpis pagal Direktyvos 96/9/EB 10 straipsnį.

2. TOLESNĖ *SUI GENERIS* DUOMENŲ BAZIŲ TEISIŲ APSAUGA EUROPOS SĄJUNGOJE

Susitarimo dėl išsto jimo 58 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad turi būti laikoma, jog Direktyvos 96/9/EB 11 straipsnio reikalavimus atitinka (ir todėl gali išlaikyti savo *sui generis* duomenų bazės teises) šie asmenys ir įmonės:

- a) Jungtinės Karalystės piliečiai;
- b) fiziniai asmenys, kurių įprastinė gyvenamoji vieta yra Jungtinėje Karalystėje;
- c) Jungtinėje Karalystėje įsisteigusios įmonės, su sąlyga, kad jei Jungtinėje Karalystėje yra tik tokios įmonės registruota buveinė, jos veikla yra nuolat tikrai susijusi su Jungtinės Karalystės arba valstybės narės ekonomika.

ES bendrosios skaitmeninės rinkos taisyklėms skirtoje Komisijos svetainėje (<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/policies/copyright>) pateikiama bendra informacija apie Sąjungos teisės aktus, taikomus autorių teisėms ir gretutinėms teisėms. Prireikus šie tinklalapiai bus papildyti nauja informacija.

Europos Komisija

Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinis direktoratas